

LESE KROKEN

AV TUVA BJØRKVOLD, FORFATTAR, RESSURSLÆRAR
FOR NYSJERRIGPER OG HØGSKOLELEKTOR I
NORSK VED HØGSKOLEN I OSLO OG AKERSHUS

Kvifor Lesekrok i Nysgjerrigper?

Lesing er ei av fem grunnleggjande ferdigheiter som er innførte med Kunnskapsløftet. Lesing er ikkje lenger noko som berre er norsklæraren sitt ansvar. No er alle lærarar leseleiarar. Men kva betyr det eigentleg i praksis? Korleis kan ein jobbe med lesing i alle fag?

Det viktigaste elevane kan lære, er at dei ikkje alltid skal lese på same måten. Å leite etter fakta i ein tekst krev ei anna form for lesing enn det å lese for underhaldninga si skuld. Derfor må elevane få eit verktoy til å lese på ein formålstenleg måte, og få med seg det dei les.

Med Lesekroken vil Nysgjerrigper gi tips til korleis tekstane i Nysgjerrigper-bladet kan brukast til å auke lesekompetansen hos elevane. Til kvart blad får du ei ny utgåve av Lesekroken med utgangspunkt i ein av artiklane i bladet.

Lesekroken består av tre typar oppgåver. Den eine går på ein lesestrategi, den andre går på å lese mellom linjene (detektivlesing). I tillegg blir det ei oppgåve som tek i bruk andre innfallsvinklar. Kvar gong blir det ei kort teoretisk tilnærming til kvifor oppgåvene er laga som dei er.

UNDERVISNINGSSOPPLEGG TIL ARTIKKELEN «MAURENS MYSTISKE LIV» I NYSJERRIGPER NR. 2-13

Å beskrive nøyaktig

Å beskrive noko nøyaktig krev særleg to typar kompetanse. For det fyrste må ein kunne observere det ein ser, og trekkje fram element som er relevante. For det andre må ein beherske eit passande ordforråd for å skildre det ein har observert. I oppgåva skal elevane beskrive ein maur og ei køllebille for ein annan, og begge desse typane kompetanse vil bli utfordra. Dei fleste har ei forforståing av korleis ein maur ser ut, men har kanskje ikkje tenkt over detaljane. Ei køllebille, derimot, kan vere ukjend for dei fleste, og då må ein beskrive på ein annan måte.

Elevane bør sjølv oppleve at det å beskrive krev ein del av dei. Utfordre elevane til å vere presise og konkrete. Legg til dømes vekt på kva som skil mauren frå ein veps, ei fluge eller ein skolopender. Kva for kroppsdelar ser dei, korleis er forholdet mellom storleikane av dei ulike delane? Korleis er fargane, detaljane, mønsteret eller andre særtrekk?

Kanskje manglar elevane omgrep og kunnskap om insekt til å kunne beskrive dei nøyaktig. La dei oppdage dette sjølv. Etter kvart kan læraren supplere med noko basisinformasjon som at insekt er seksbeinte leddyr med tre delar: hovud, bryst og bakkropp. Hovudet har auge, munn og antenner. På brystet finn vi beina og eventuelt venger. Bakkroppen har dei fleste indre organa som hjarte og tarm, men få utstikkande delar. Nytt gjerne ei anna kjelde i tillegg for å gå djupare inn i stoffet. Kva er til dømes skilnaden på kjeven til mauren og køllebilla? Korleis beskriv ein auga til mauren, eller måten beina er bygde opp på?

FOTO: SHUTTERSTOCK

Om Nysgjerrigper

Nysgjerrigper er Forskningsrådet sitt tiltak for elevar og lærarar i barneskulen. Hovudmålet er å oppmuntre barn og unge til å ta vare på og dyrke nysgjerrigheita, forskartrongen og fantasien sin. Nysgjerrigper vil auke interessa for forskning og vitenskap – og håper fleire unge menneske vel forskning som karriereveg.

I tillegg til eit eige vitenskapsmagasin inkluderer tiltaket nettstad og ulike lærartilbod – blant anna rettleiing i korleis barn kan arbeide med eit forskingsprosjekt.

Les meir om tilboda og aktivitetane i tiltaket på nysgjerrigper.no

Av Tuva Bjerkvold

Oppgaver til «Maurens mystiske liv»

1. Teikn ein maur og ei køllebille

Jobb saman to og to.

Jobb saman med å teikne ein maur og ei køllebille. De skal berre teikne insekta slik de trur dei er, ikkje leite etter informasjon.

2. Beskriv nøyaktig

Jobb saman to og to, kall dykk A og B.

A jobbar med side 13 og finn ut korleis køllebilla ser ut.

B jobbar med side 14 og finn ut korleis ein maur ser ut.

A beskriv køllebilla munnleg for B, som skal teikne billa utan å sjå i bladet. B beskriv mauren for A, som teiknar mauren.

Samanlikn teikningane dykkar med dei frå oppgåve 1 og bileta i bladet.

3. Detektivlesing

- a) Kva er skilnaden mellom ein soldatmaur og ein arbeidsmaur?
- b) Kva for stadium går ein maur gjennom før han blir vaksen maur?
- c) Kvifor har ein ofte trudd at mautua ligg sør for trea?

